בעא מיניה ר' יהודה נשיאה מר' אמי. נגמה למינו ר' יהודה נשיאה מר' אמי דמסתפינא כי אומנו בן בנו של רבינו הקדוש היה ולפי שבריית הוא מזכר (ג) ומני עלה ורבותינו התירוה לינשא ומסופקנא (פ"ה) נמי גרם רבי יהודה התיר את הממון אלא לחכריו היה ומתוך בן בנו של ר' יהודה דגזר על הממון הוה ד) והוה ר' יהודה הנשיא דמועד קטן (דף יב:) דקאמר התם למישמי מיא דחמיס קפילא מרמאה ומשמע דב) (מסי) ומיקפיד: **קינסא.** פ"ה ולפ"ז דמי להמזיק בכשבח דהתם כיון שהוסקו מבחוץ על שנשרה זפתן כבר נתלבנו החרס אבל הכא כיון שהמכיס האור מבפנים מיד זפתן נוסר וכן הדין בחביות שלנו ומשמע לפירושו כי אם היה מסיקו מבפנים עד שאם היה זפת מבחוץ והיה נוסר כי די בכך ואין נראה לרבינו אלחנן כי יש לחוש דלמא חם עליה למעל פקעה דלף שבל חרס אמר פרק כל שעה (פסחים דף ג:) דלא נימלי לקדירות גומרי דחיים עלייהו דלמא פקעי כ"ש בחביות דחיים שלא ישרפו וכתב הרב ר' משה מקולי דלא"ג דפסקינן הלכתא כמאן דאסר מ"מ לכפות החבית על הפה אם הפה גדול כל כך וחזק מבפנים שידו סולדת מבחוץ מותר וחשוב כמו הגעלה ועניו הגעלה התיר ר"ת להגעיל חבית למיטר מיין נסך אם פתח אחד משוליה וחורק רותחין לתוכה ומכפך המיס על שוליה תילך ותילך דלא"ג דבשאר איסורין לא סלקא הגעלה בהכי דלמפילו עירוי מכלי ראשון ליכא הכא מ"מ מיכא למימר דיין נסך דמשמיט בזעון שרי ומביא ראיה לזה מדקאמר ר' יוסי לקמן בפ"ב (עה.) תולטן במי זיתים ובשאר איסורין לא מהניא תליטת מי זיתים ור"י תומר כי מלוח מן המובחר להגעיל כל נסך לגד וזרוק עליה מאותו כלי עצמו שהוא רותח על האור ולי נכך מ"ש שפקפק הרתיחה כשמעבירה מן האור ויש משיימין קערה בתוך מחבת על הפה עד שהרתיחות עולות תוך הקערה ומאותה קערה מגעילין וזה מסופק ר"י אם זה מועיל ככלי ראשון אם לאו ותלה הדבר להחמיר ואסר בהן להגעיל לחשיב כלי שני ולענין מליגת תרנגולת נמי אסר לחשיב ליה ככלי ראשון: **והלכתא כמאן דאסר.** בכל התורה כולה אומר רבינו לקולא ורב אחא לחומרא והלכתא כרבינא לקולא כדאמרינן פרק (כל הבשר) [גיד הנשה] (חולין דף צג:) ◦ ולכך הוצרך לפסוק כאן כמאן דאסר: **שרא** למירמי ביה שיברא. תומר ר"י דה"ה מיס וכל שאר מאכלין לגד מיין: **כלי נתר.** תומר ר"י דתרי גווני נתר שלשי שאין עושין ממנו כלים וזה אינו תומא דפ"ק דשבת (דף טז.) דקאמר כלי נתר וכלי חרס טומאתן שוה ויש ◦עוד נתר שלשי שאין עושין ממנו כלים אלא מכבסין בו את הכלים והוא שאינו (נדה דף סא:) אלא שבעה סמנין המעבירים את הכתם נתר כו': **בסי.** פרש"י כוסות של חרס ואין מכניסין לקיוס אלא שומת של חרס ואין מכניסין לקיוס אלא שומת של חרס שנשרה זיפתן מהן מותרין לרבינו ומי מסור למיידי דרכיכי בלעי ומסירי עד שימלאס מים ג' ימים כדאמר לעיל ולפי זה נהגו העולם ליתן מים בכלי חרס מדם ולהשהות בו זמן גדול קודם שישתמשו בהם יין לפי שאם יגע בהם עובד כוכבים אע"פ לא יטטרך עירוי אבל קשה לר"ת מהא דאמר לקמן בפ"ב (דף עד:) מודה (ה) רבי בקנקנים שהן מסורין לפי שמכניסין לקיוס הא לאו טעמא דמכניסין לקיוס כמו בכלי חרס סגי בגיגוד בעלמא כמו בגת ומתן ומשפך והדחה בשאר כלים מועיל כמו גיגוד בגת כי גם גיגוד אינו להפליט רק להסיר הזוהמא שנדבק מבחוץ ואין סברא לומר כי בקנקנים נשתמש עובד כוכבים מים בתחלת תשמישו לכך פר"ת דמיירי הכא בכלי בין חדשים בין ישנים ואתה בהם עובד כוכבים יין כמה פעמים וה"פ הלכתא פעם ראשון ושני כלומר שני לחמוח במים אינם אלא כראשון ולעולם אימור דאמור רבנן ממלינהו מיא אנוחי בשישמשא מי אמור א"ר יוסנא א"ר אמי ◦כלי נתר אין לו טהרה עולמית מאי כלי נתר א"ר יוסי בר אבין ◦כלי מחפורת של צריף דבי פרזק רופילא אנם הני כובי מפומבדיתא רמא בהו חמרא אהדרינהו ניהלייהו אתו שיילוהו לרב יהודה אמר ◦דבר שאין מכניסו לקיום הוא משכשכן במים והן מותרין אמר רב עוירא ◦הני חצבי שחימי דארמאי כיון דלא בלעי טובא משכשכן במים ומותרין אמר רב פפי ◦הני ◦פתוותא דבי מיכסי כיון דלא בלעי טובא משכשכן במים ומותרין כסי רב אסי אסר ורב אשי שרי אי שתי בהו עובד כוכבים פעם ראשון כ"ע לא פליגי דאסור כי פליגי בפעם שני איכא דאמרי פעם ראשון ושני כ"ע לא פליגי דאסור כי פליגי בפעם ג' ◦והלכתא פעם ראשון ושני אסור ג' מותר ◦א"ר זביד ◦האי מאני דקוניא חיורא ואוכמא שרי ירוקא אסור משום דמיצריף ואי אית בהו קרטופני כולהו אסירי ◦דרש מרימר קוניא בין אוכמא בין חיורא בין ירוקא שרי מאי שנא מחמץ בפסח דבעו מיניה ממרימר הני מאני דקוניא מהו לאשתמושי בהו בפיסחא ירוקא לא תיבעי לך דמצרפי ובלעי ואסירי כי תיבעי לך חיורי ואוכמי מאי כי אית בהו קרטופני לא תיבעי לך דודאי בלעי ואסירי כי תיבעי לך דשיעי מאי ◦אמר להו

לכתחלה או דיעבד. מליר ומוריים קלי: כל קנקנים מחרס ניתנו: **קינסא.** הכנים קיסמין דולקין לתוך הקנקן עד שנשרה זפתו: **והלכתא כמאן דאסר.** ולא דמי להחזיק בכשבח דהתם כיון שהסיקן מבחוץ שנשרה זפתן בפנים כאן נתלבנו החרס אבל הכא כיון שהכלים והוא שאינו (נדה דף סא:) אלא שבעה סמנין המעבירים את הכתם נתר כו': **בסי.** פרש"י כוסות של חרס ואין מכניסין לקיוס אלא שומת של חרס שנשרה זפתן בהן ומי שהי בהו עובד כוכבים פעם ראשון ושני מותרין לרבינו ומי מסור למיידי דרכיכי בלעי ומסירי עד שימלאס מים ג' ימים כדאמר לעיל ולפי זה נהגו העולם ליתן מים בכלי חרס מדם ולהשהות בו זמן גדול קודם שישתמשו בהם יין לפי שאם יגע בהם עובד כוכבים אע"פ לא יטטרך עירוי אבל קשה לר"ת מהא דאמר לקמן בפ"ב (דף עד:) מודה (ה) רבי בקנקנים שהן מסורין לפי שמכניסין לקיוס הא לאו טעמא דמכניסין לקיוס כמו בכלי חרס סגי בגיגוד בעלמא כמו בגת ומתן ומשפך והדחה בשאר כלים מועיל כמו גיגוד בגת כי גם גיגוד אינו להפליט רק להסיר הזוהמא שנדבק מבחוץ ואין סברא לומר כי בקנקנים נשתמש עובד כוכבים מים בתחלת תשמישו לכך פר"ת דמיירי הכא בכלי בין חדשים בין ישנים ואתה בהם עובד כוכבים יין כמה פעמים וה"פ הלכתא פעם ראשון ושני כלומר שני לחמוח במים אינם אלא כראשון ולעולם אימור דאמור רבנן ממלינהו מיא אנוחי בשישמשא מי אמור א"ר יוסנא א"ר אמי ◦כלי נתר אין לו טהרה עולמית מאי כלי נתר א"ר יוסי בר אבין ◦כלי מחפורת של צריף דבי פרזק רופילא אנם הני כובי מפומבדיתא רמא בהו חמרא אהדרינהו ניהלייהו אתו שיילוהו לרב יהודה אמר ◦דבר שאין מכניסו לקיום הוא משכשכן במים והן מותרין אמר רב עוירא ◦הני חצבי שחימי דארמאי כיון דלא בלעי טובא משכשכן במים ומותרין אמר רב פפי ◦הני ◦פתוותא דבי מיכסי כיון דלא בלעי טובא משכשכן במים ומותרין כסי רב אסי אסר ורב אשי שרי אי שתי בהו עובד כוכבים פעם ראשון כ"ע לא פליגי דאסור כי פליגי בפעם שני איכא דאמרי פעם ראשון ושני כ"ע לא פליגי דאסור כי פליגי בפעם ג' ◦והלכתא פעם ראשון ושני אסור ג' מותר ◦א"ר זביד ◦האי מאני דקוניא חיורא ואוכמא שרי ירוקא אסור משום דמיצריף ואי אית בהו קרטופני כולהו אסירי ◦דרש מרימר קוניא בין אוכמא בין חיורא בין ירוקא שרי מאי שנא מחמץ בפסח דבעו מיניה ממרימר הני מאני דקוניא מהו לאשתמושי בהו בפיסחא ירוקא לא תיבעי לך דמצרפי ובלעי ואסירי כי תיבעי לך חיורי ואוכמי מאי כי אית בהו קרטופני לא תיבעי לך דודאי בלעי ואסירי כי תיבעי לך דשיעי מאי ◦אמר להו

דמדייתי

רבינו חננאל

ואסיקנא דצריך או מורייס שורפין: **אביעא** להו כולהו לכתחלה ופשטינן אפי' לכתחלה והני מילי שאינן מזופפין אבל מזופפין אסורין וא"ר יוחנן אם החזירן לכבשן כיון שנשר זפתן מותרין ואמר רב אשי לא תימא עד דנתרן אלא אפי' רפאי מירפא אע"ג דלא נתר קינסא פליגי בה רב אחא ורבינא חד אסר וחד שרי ◦והלכתא כמאן דאסר אביעא להו מהו ליתן לתוכו שכר רב נחמן ורב יהודה אסרי ורבא ◦ישרי רבינא שרא ליה לרב חייא בריה דרב יצחק למירמא ביה שכרא אזל רמא ביה חמרא ואפילו הכי לא חש לה למילתא אמר אקראי בעלמא הוא רב יצחק בר ביסנא הוה ליה הנהו מאני דפקוסנא מלינהו מיא אנחינהו בשימשא פקעו א"ל רבי אבא אסרתינהו עלך איסורא דלעולם אימור דאמור רבנן ממלינהו מיא אנוחי בשימשא מי אמור א"ר יוסנא א"ר אמי ◦כלי נתר אין לו טהרה עולמית מאי כלי נתר א"ר יוסי בר אבין ◦כלי מחפורת של צריף דבי פרזק רופילא אנם הני כובי מפומבדיתא רמא בהו חמרא אהדרינהו ניהלייהו אתו שיילוהו לרב יהודה אמר ◦דבר שאין מכניסו לקיום הוא משכשכן במים והן מותרין אמר רב עוירא ◦הני חצבי שחימי דארמאי כיון

ק א מיי' פי"ג מהלכות מ"ש הלכה טז סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סימן קג סעיף ד:

קא ב ג ד מיי' שם הל' טו סמג שם טוש"ע י"ד סי' קלה סעיף יד:

קב ה מיי' שם הלכה טז וסמג שם טוש"ע סעיף ה:

קג ו ז (מיי') סמג שם טוש"ע י"ד סימן קלה סעיף ה:

קד ח ט י מיי' שם הל' יז וסמג שם טוש"ע י"ד שם סעיף ו:

קה כ מיי' שם הלכה יח טוש"ע שם ס"ד:

קו ל מיי' שם הלכה יט טוש"ע שם סעיף ו:

קז מ מיי' פ"ב מהלכות ממן ומלה הלכה כה סמג לאוין קפ טוש"ע ס"ת סימן תנא סעיף כג:

גליון הש"ס

תום' ד"ה והלבתא כו'. וכן לקמן דף עה ע"ב: **תום'** ד"ה כלי וכו' ויש עוד נתר שלישי. עיין מסופת הריב"ם סימן ל"ה:

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה דבי וכו' שקרקעיתו: (ד) ד"ה ירוק] אסור משום כל"ל ותות ד ממקו: (ה) **תום'** ד"ה בעא וכו' ומני עלה. ל"ב בפ' מי שאחזו ד' עו: (ו) ד"ה כלי וכו' דתני גווני נתר שנשתר נתר שנשתר ממנו: (ז) ד"ה כסי וכו' מודה ר"מ בקנקנים וכו' הא לאו טעמא דמכניסין לקיום אלא חרס נמי סגי: (ח) בא"ד אימ מוערילין להכשירן אלמי:

לעזי רש"י

אלו"ם. צרוף. בייס"א. צרוי (בגרמניה). רוש"א. קרקע אדומה. פלומ"ר. לצפות בעפרות.

מוסף רש"י

מאני דקוניא. כלי חרס שמחפין עליהם עפרת שקורין פלומבל"ר בלע"ז (כתובות קז:). ושל חרס הוא וטוח בזפת (פסחים ל:). **חיורא.** לפי שהעפרת מחליק את החרס ואינו נבלוע, אבל חירוקים מעורב צריף שקורין אלו"ם בתוך העפרת והוא עז ומחלחל את החרס וטולע (כתובות קז:). **ירוקא.** עשויין מקרקע שמופיים ממנה צריף אלו"ם בלע"ז והוא עז וטולע לעולם (פסחים ל:). **אסור.** לעניו חמץ בפסח וגיעולי עובדי כוכבים וין נסך (כתובות קז:). **דשיעי.** שהן חלקים (פסחים ל:).

רבינו חננאל (המשך)

בהן פעם ראשונה ושניה ובשלישית שתה בהן עובד כוכבים שוטפן במים ומותרין: אסיקנא דהני מאני דקוניא בין חיורי בין אוכמי בין ירוקי לענין חמץ בפסח כולהו אסירי ואע"ג דשיעי ולית בהו קרטופני

ע) הני כלי פומבדיתא כל"ל. ג) כתובות קז:, ד) [ועי' לקמן לה: רש"י במסכת ד"ה רבי וביא דינו וכו' ותוס' לקמן לו: בתוך ד"ה אבר וכו' במתני' כתב רשב"ם בשם רש"י וכו'], ה) [ל"ל לחמץ], ו) בפ"ג: נוגע בכוס של חמר מסס, ז) [ל"ל דבזמיס פרק מיזהו מקומן נד.], ח) [סנהדרין נב:].